

קריאה טרומית במליאה להצעת החוק הפרטית, 2011

הצעת חוק הבוררות (תיקון – בוררות חובה בתובענה כספית), התשע"א-2011

[הצעת חוק פ/2860/18; נספחות].

(הצעת חבר הכנסת יריב לוין)

היו"ר ראובן ריבלין: הצעת חוק הבוררות (תיקון – בוררות חובה בתובענה כספית), הנמקה מהמקום של חבר הכנסת יריב לוין. רק תסביר לי, מי ישלם? אם למשל אדם תובע כסף על כך שהוא עשה את מלאכתו, ואין לו כסף, הוא בן-אדם קשה יום, הוא יצטרך גם לשלם אגרה וגם לשלם לבורר? תודה רבה. אני בטוח שיש לך תשובה, ואני בטוח שאתה, כאדם סוציאלי מהמעלה הראשונה, לא תיתן רק משפטים לעשירים. תודה רבה.

יריב לוין (הליכוד): תודה, אדוני היושב-ראש, כבוד השרים, חברות וחברי הכנסת, מערכת המשפט שלנו סובלת מעומס עצום, והציבור, אדוני היושב-ראש, נפגע. התהליכים מתמשכים, הדיונים ארוכים, השנים עוברות, וסעד אין וגם צדק אין. ומי שנדרסים תחת גלגלי המצב הזה הם קודם כול האנשים החלשים יותר, שאין להם אורך הנשימה כדי להחזיק לאורך כל השנים הארוכות שהדיונים מתמשכים.

המערכת זקוקה להרבה מאוד שינויים ותיקונים, אחד מהם הוא באמצעות העברה של תובענות להליכים של בוררות חובה, כאשר, אדוני היושב-ראש, ההסדר הוא כזה: האגרה איננה משתנה, כספי האגרה מועברים לתשלום לבוררים, בתוספת תקצוב נוסף של המדינה לעניין הזה. אין כאן שום עלות נוספת על המתדיין, בשום צורה או דרך.

ההצעה הזאת היא המשך להצעת החוק הממשלתית, שכבר עברה כאן בקריאה ראשונה. למעשה הסדר המקורי היה הפוך – הצעת החוק הפרטית שלי הוגשה הרבה קודם, ולשמחתי היתה באמת קטליזטור שבעקבותיו גם הממשלה בסופו של דבר הביאה בפני הכנסת הצעה שאפילו מרחיבה יותר, בחלק מההיבטים, ואני מניח שאם הכנסת תתמוך בהצעה הזאת אנחנו נוכל לשלב את שתי ההצעות ולקדם את הנושא הזה, שהוא בעיני חשוב מאוד.

אני מבקש להודות, אדוני היושב-ראש, לשר המשפטים, שמוביל את המהלך האמיץ והלא-פשוט הזה, אבל – אני חושב – מהלך חיוני, שישרת קודם כול את אותם אזרחים חלשים יותר, שנדרסים תחת גלגלי המערכת שאיננה מצליחה לסיים את הדין בתיקים ובתובענות בזמן סביר. תודה.

היו"ר ראובן ריבלין: תודה. ישיב שר המשפטים יעקב נאמן. אם הוא מסכים, תעמוד הזכות לחבר הכנסת אילן גילאון להתנגד, התנגדות לגופה, אמיתית.

שר המשפטים יעקב נאמן: אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק מבקשת לקבוע כי תובענות לפיצויים בשל נזק שנגרם לנכס עקב ליקויים בבנייה ותובענות לפיצויים בשל נזק שנגרם לרכוש עקב תאונת דרכים יופנו להליך של בוררות חובה.

מטרת הצעת החוק היא לייעל ולקצר את משך הדיונים בתובענות אלה. במשרד המשפטים גובשה הצעת חוק לתיקון חוק בתי-המשפט בנושא בוררות חובה. במסגרת הצעת החוק הממשלתית נקבע כי נשיא בית-משפט השלום וסגנו יוסמכו להעביר בלא צורך בהסכמת בעלי הדין תובענה אזרחית שהוגשה לבית-משפט השלום לבוררות בפני בורר שימונה לפי

ההוראות הקבועות בהצעת החוק.

כפי שהזכיר חבר הכנסת יריב לוין הנכבד, ההצעה עברה בשבוע שעבר בקריאה ראשונה והיא מונחת על שולחנה של ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

אנו סבורים כי הצעת החוק הממשלתית מסדירה את הנושא באופן רחב יותר, תוך שהיא קובעת, בין היתר, כי ההפניה לבוררות חובה תהיה כפופה לשיקול דעת שיפוטי, לרבות סייגים בדבר העברת התובענה לבוררות חובה, כי תהיה זכות ערעור על פסק הבורר לבית-משפט השלום וכי עלות ההליך לא תוטל על בעלי הדין.

היו"ר ראובן ריבלין: אוה, זה בסדר.

שר המשפטים יעקב נאמן: משכך, הממשלה תומכת בהצעת החוק של חבר הכנסת יריב לוין, כפוף לכך שהיא תקודם על-פי ההסדרים שנקבעו בהצעת החוק הממשלתית ובאישור ובהסכמה של שר המשפטים. ואכן, ההצעה שלך היתה זירוז להצעת חוק ממשלתית, שאני כבר יותר משנתיים עמל להביא אותה וכל אחד מעלה לי הסתייגויות, אבל אף אחד לא שם לב לאותם תובעים מסכנים שתקועים שנים בבתי-המשפט. תודה רבה.

היו"ר ראובן ריבלין: תודה רבה לאדוני. אם כי, אם יש משפט לכל אדם, מדוע בוררות? גם שאלה. חבר הכנסת אילן גילאון, יש הסכמת הממשלה, לכן קמה לך הזכות לבוא ולנמק במשך חמש דקות – איך שאתה רוצה. אתה יכול לעלות לבמה ולנמק חמש דקות את הסתייגותך. חמש או שלוש? מזכירת הכנסת, חמש או שלוש?

אילן גילאון (מרצ): אדוני היושב-ראש, כבוד השרים - - -

היו"ר ראובן ריבלין: שלוש דקות.

אילן גילאון (מרצ): אני אעשה את זה בשתי דקות.

היו"ר ראובן ריבלין: לא, אתה יכול עד שלוש דקות, כמה שאתה רוצה.

אילן גילאון (מרצ): בשתי דקות, ואומר שכעיקרון, ערבים לבקרים אנחנו מנסים לתקן עוולה בעוולה נוספת. מערכת המשפט היא אחת. הנושא, בכלל המונח "בוררות" לקוח מתקופות פחות עכשוויות וממקומות יותר מרוחקים, לכן קיימים בתי-משפט, ואת התהליך בתוכם צריך לתקן, אדוני. כל הדיון היום עם הרופאים, למשל, הוא בחלק מהעניין גם כן בוררות. אין דבר כזה בוררות. אם רוצים לפתור את הבעיות, אחת הדמויות של הפתרון הזה היתה באמצעות בתי-המשפט לתביעות קטנות. בוררות מקומה שנדיר אותה מכל עניין משפטי ומכל דבר שהולך להיות חלופה משפטית. על כן, שר המשפטים יואיל אם יתעסק בעניין של – לזמן את מערכת המשפט לאזרח, ולא לכפות עליו שום בוררות, כי אנחנו יודעים מה הפרשנות לדבר הזה, בסופו של דבר.

היו"ר ראובן ריבלין: נכון – יש היגיון רב בדבריך, אבל בהחלט יש פה מקום שיש לנו כשל, ואם הדבר לא נופל לפחות על האזרח, אז הדבר הוא, מבחינה חברתית, יכול גם להתקבל על הדעת. כי אם, חלילה, היתה לנו מערכת שרק העשירים היו יכולים לבקש צדק, הדבר היה לא מקובל עלינו, וטוב עשה השר שכאשר יש הצעת חוק ממשלתית הוא מגבה אותה בהצעת חוק פרטית, שכן זו הדרך הנכונה של שרים לקדם את החקיקה, שכן הממשלה יכולה לחזור בה, אבל חבר הכנסת צריך להסכים לחזור בו.

אילן גילאון (מרצ): הבעיה זה לא לבקש, אדוני, הבעיה זה לקבל.

היו"ר ראובן ריבלין: האם אדוני מערער בצדק הניתן בישראל?

אילן גילאון (מרצ): מה פתאום? אין דברים כאלה בארץ, אדוני.

היו"ר ראובן ריבלין: פעמים הצדק טועה. היה שופט שלא שמע טוב ואמר: לפעמים אומרים שהצדק עיוור, והנה, אני אומר לכם שהצדק גם לא שומע.

אילן גילאון (מרצ): - - - השופט קרקש.

היו"ר ראובן ריבלין: היה איש גדול, היה אומר: אתם רואים? הצדק לא רק עיוור, לפעמים הוא גם מתקשה לשמוע. ובכן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. אתה רוצה להשיב? בבקשה, חבר הכנסת. עכשיו עומדות לרשותך חמש דקות להשיב. גם שלוש? כי זה היה הנמקה מהמקום? כי הוא היה מוגבל בדברים פה. טוב, שלוש דקות, כך קבע התקנון, שאתה אחראי לו.

יריב לוין (הליכוד): בסדר, וטוב שכך.

היו"ר ראובן ריבלין: בבקשה.

יריב לוין (הליכוד): תודה רבה, אדוני היושב-ראש, כבוד השרים, חברות וחברי הכנסת, חבר הכנסת גילאון, אני משוכנע שאתה בא ממקום של דאגה לחלש, והאמן לי שההצעה הזאת אולי נראית טכנית, אבל היא הצעה חברתית ממדרגה ראשונה.

אני אגיד לך יותר מזה; אני חושב שלכל אדם יש זכות לבוא בפני בית-המשפט, ושערי בית-המשפט צריכים להיות פתוחים בפני כולם, ואין שום ספק שצריך לעשות תיקונים ושינויים במערכת כדי להבטיח שאנשים באמת יוכלו לקבל את יומם בבית-המשפט, אבל כאשר אנחנו חיים במציאות שבה תיקים נסחבים שנים ארוכות, ואני אומר לך, חבר הכנסת גילאון, לא משום שהשופטים בערכאות – בעיקר בבית-משפט שלום – לא עובדים, אלא למרות העבודה הקשה שהם עושים, משום שהעומס עליהם הוא בלתי נסבל, משום שסדרי הדין הם מסורבלים ושורה ארוכה של בעיות שיש.

האנשים האלה סובלים, ולא רק שלא נעשה צדק, אלא מצבם מוחמר, והעוול שנגרם להם הוא הרבה יותר גדול. עכשיו תראה מה קורה – יש צד חזק וצד חלש. לצד החזק יש אורך נשימה, יש לו זמן, מבחינתו, שהדיון יימשך גם שלוש שנים, גם ארבע שנים. אין לו בעיה. יתירה מכך, כאשר אדם חייב לרעהו, למה שיהיה לנו מוסר תשלומים? הוא יודע שמובטחת לו דחייה אוטומטית של שנים. לא ישלם, הצד השני יתבע, עד שהתהליך יקרה מי יודע מה כבר יעבור. ואנחנו יוצרים מציאות שבה אין מוסר תשלומים, שבה החלשים נדרסים תחת גלגלי המערכת הזאת, לא משום שהיא רוצה לדרוס אותם בכוונת מכוון, אלא משום שהמצב הזה של העיכובים והשנים וההתארכות של הדיונים משחק לטובת מי שיש לו כוח, מי שיש לו עוצמה כלכלית, מי שיש לו יכולת למשוך את הזמן ולהשאיר את הראש מעל המים.

ולכן אני אומר לך, חבר הכנסת גילאון, אני באמת פונה אליך – אל תתנגד, לא משום שאין רוב, אלא משום שבאופן ענייני אני חושב שזה חוק שאתה צריך לתמוך בו ולגבות אותו, כי הוא משפר באופן נקודתי את מצבם של החלשים יותר. תודה.

היו"ר ראובן ריבלין: אני מרשה לך, אם השתכנעת, להצביע איך שאתה רוצה, כי ההתנגדות שלך היתה עניינית. אם השתכנעת. אם לא, אתה בהחלט – תודה. תודה רבה. אנחנו עוברים

להצבעה, רבותי חברי הכנסת. נא להצביע על הצעת חוק הבוררות (תיקון – בוררות חובה בתובענה כספית). נא להצביע, מי בעד? מי נגד? מי נמנע. נא להצביע.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 30

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – 4

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבוררות (תיקון – בוררות חובה בתובענה כספית),

התשע"א–2011, לדיון מוקדם בוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ראובן ריבלין: ובכן, 30 בעד, ארבעה מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעתו של חבר הכנסת יריב לויין בעניין הצעת חוק הבוררות (תיקון – בוררות חובה בתובענה כספית), התשע"א–2011, התקבלה בקריאה טרומית ותועבר לוועדת חוקה, חוק ומשפט כדי לחברה עם הצעת החוק הממשלתית ולהכינה קודם לקריאה ראשונה. תודה רבה.

דוד רותם (ישראל ביתנו):

היו"ר ראובן ריבלין:

כדי לאחד, לאחר שקודם כול היא תוכן לקריאה ראשונה. צריך לחבר את השלבים. תודה רבה.